

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Innviðaráðuneytið
Sölvhólgötu 7
101 Reykjavík

Reykjavík 21. mars 2022

2203030SA GB/bg
Málalýkill: 00.64

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga um breytingu á hafnalögum, nr. 61/2003, Mál nr. S-59/2022

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt dags. 8. mars sl. þar sem óskað er eftir umsögn um frumvarp til laga um breytingu á hafnalögum.

Með frumvarpinu eru í fyrsta lagi lagðar til breytingar til innleiðingar á evrópureglugerð þess efnis að setja ramma um veitingu hafnaþjónustu og um sameiginlegar reglur um gagnsæi í fjármálum hafna sem eru hluti af samevrópska flutninganetinu. Í öðru lagi er lagt til ákvæði um gjaldtöku hafna vegna fiskeldisstarfsemi. Í þriðja lagi er lagt til ákvæði um viðmið sem horfa þarf til við afmörkun hafnarsvæða á sjó og í fjórða lagi er lagt til ákvæði er heimilar rafræna vöktun í höfnum.

Umsögn þessi er skrifuð í samstarfi Sambands íslenskra sveitarfélaga, Hafnasambands Íslands og Samtaka sjávarútvegssveitarfélaga.

Almennt

Frumvarp þetta hefur verið í nokkurn tíma í vinnslu og meðal annars var það lagt fyrir Alþingi á síðasta þingvetri en hlaut ekki afgreiðslu. Hefur ráðuneytið tekið tillit til ábendinga frá sambandinu, Hafnasambandi Íslands og Samtökum sjávarútvegssveitarfélaga en þó aðeins að hluta. Verður hér farið yfir þau atriði er umsagnaraðilar telja að bæta þurfi úr áður en frumvarpið verður lagt fyrir Alþingi að nýju.

Afmörkun hafnarsvæða, 1. gr.

Samband íslenskra sveitarfélaga, Hafnasamband Íslands og Samtök sjávarútvegssveitarfélaga **leggjast harðlega gegn umræddu ákvæði** og telja að það þurfi mun vandaðri undirbúning og rýni á ákvæðið áður en það verður lagt fyrir Alþingi. Vakinn er athygli á því að ef fyrirsjáanlegt er að tillaga að lagafrumvarpi muni hafa fjárhagsleg áhrif á sveitarfélög skal fara fram *sérstakt mat á áhrifum þeirra á fjárhag sveitarfélaga*, sbr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga. Ljóst er að afmörkun hafnarsvæða hefur áhrif á gjaldheimtu hafna og þá bein áhrif á fjárhag sveitarfélaga. Hefur ráðuneytið því ekki sinnt lögbundnu hlutverki sínu um mat á fjárhagslegum áhrifum ákvæðisins. Umsagnaraðilar gera sér grein fyrir því að beiting annarra laga varðandi hafnarsvæði geti leitt til áskorana en nauðsynlegt er að setjast niður og finna lausn á því vandamáli áður en gripið er til þess að breyta einhliða með lögum afmörkun hafnarsvæða víða um land án raunverulegrar greiningar á áhrifum á hafnir sveitarfélaga eða hvort æskilegt sé að breyta frekar öðrum lögum. Ljóst er að stór hluti hafna mun verða af tekjum vegna

skemmtiferðaskipa verði þetta ákvæði samþykkt óbreytt, sem er óásættanlegt. Einnig er mikilvægt að hafa í huga að ytri hafnarsvæði eru m.a. hugsuð til að tryggja öryggi siglingarleiða og að þær leiðir séu greiðar til og frá hafnarsvæðum. Gæta þarf þess að nægt siglingarrými sé til staðar, auk lóðspunktar og rúmgóðs ankerissvæðis. Ekki hefur verið hugað að þessum atriðum við gerð þessa ákvæðis.

Samband íslenskra sveitarfélaga, Hafnasamband Íslands og Samtök sjávarútvegssveitarfélaga leggja til að 1. gr. frumvarpsins verði felld niður.

Rafræn vöktun, 3. gr.

Lögð er áhersla á að umrædd heimild um rafræna vöktun verði lögfest sem og miðlun þeirra gagna til notenda hafna, í rauntíma, á opnu vefsvæði enda eru notendur hafna óskilgreindur hópur líkt og vegfarendur. Um mikilvægt öryggisatriði er að ræða svo notendur hafna geti fylgst með bæði sínum skipum og aðstæðum í höfnum hverju sinni. Að öðru leyti er vísað til fyrri umsagnar um ákvæðið sem sjá má í meðfylgjandi fylgiskjali.

Hafnir innan samevrópska flutninganetsins, 5. gr.

Umsagnaraðilar ítreka fyrri umsögn um mikilvægi þess að ráðuneytið hafi samráð við viðkomandi hafnir við samningu reglugerðar fyrir hafnir innan samevrópska flutninganetsins. Vísað er að öðru leyti til fyrri umsagnar um málið sem sjá má í meðfylgjandi fylgiskjali.

Eldisgjald, 6. gr.

Sambandið, Hafnasamband Íslands og Samtök sjávarútvegssveitarfélaga leggja ríka áherslu á að greininni verði breytt og aflagjald verði lagt á eldisfisk og eldisseiði en ekki umrætt eldisgjald. Ítarlega var fjallað um málið í fyrri umsögn sem sjá má í meðfylgjandi fylgiskali. Einnig er mikilvægt að það komi skýrt fram í ákvæðinu að gjaldinu sé einnig ætlað að standa undir kostnaði við dýpkun hafna.

Umsagnaraðilar leggja til að e. liður 17. gr. hafnalaga verði svohljóðandi:

e. Aflagjald af sjávarafurðum, sem umskipað er, lestaðar eru eða losaðar í höfnum. Sé gjaldið innheimt skal það vera minnst 1,25% og mest 3% af heildaraflaverðmæti. Þó skal gjaldið vera minnst 0,70% af heildaraflaverðmæti frystra sjávarafurða. Sjávarafurðir eru sjávarafli, þ.e. sjávardýr önnur en spendýr, þ.m.t. skrápdýr, liðdýr og lindýr, eldisfiskur og eldisseiði, sem og matvæli sem eru unnin að öllu leyti eða að hluta úr sjávarafli. Hafnargjald samkvæmt þessum tölulíð skal standa undir kostnaði við að byggja, reka, viðhalda og endurnýja viðlegumannvirki, dýpkanir og legu í höfn, aðstöðu við bryggjur og á hafnarbakka, hafnarbáta og hafnsögu þar sem það á við. Skipstjóra, útgerðarmanni og eiganda skips eða fiskeldisfyrirtæki ber að greiða til hafnar gjöld skv. a-, c-, d- og e-lið en móttakandi vöru sem kemur til hafnar og sendandi vöru sem flutt er úr höfn greiða gjöld skv. b-lið. Ef margir eiga vörur sem fluttar eru með sama skipi skal farmflytjandi sjá um innheimtu á gjöldum skv. b-lið hjá sendanda og móttakanda, eftir því sem við á, og standa höfn skil á þeim.

Til frekari rökstuðnings með tillögunni er vísað til umfjöllunar í fyrri umsögn sem er meðfylgjandi.

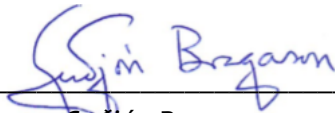
Fallist ráðuneytið ekki á ofangreinda tillögu er að mati umsagnaraðila nauðsynlegt að bæta við upptalningu á þeim kostnaði er gjöldin eiga að standa undir orðunum „dýpkanir og legu í höfn“.

Að lokum

Sambandið, Hafnasamband Íslands og Samtök sjávarútvegssveitarfélaga óska eftir að fá að fylgja umsögn þessari eftir við ráðuneytið.

Virðingarfyllst

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Guðjón Bragason

sviðsstjóri lögfræði- og velferðarsviðs

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Skrifstofa Alþingis - nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 9. mars 2021

2103001SA KB/bg
Málalýkill: 00.63

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um hafnalög (EES-reglur, gjaldtaka, rafræn vöktun), 509. mál.

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis, dags. 23. febrúar sl. þar sem óskað er eftir umsögn um frumvarp til laga um hafnalög. Umsögn þessi er unnin í samvinnu við Hafnasamband Íslands og Samtök sjávarútvegssveitarfélaga og lögð fram í nafni þeirra og sambandsins.

Markmið frumvarpsins er að innleiða reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins um að setja ramma um veitingu hafnarþjónustu og reglur um gagnsæi í fjármálum fyrir hafnir. Í frumvarpinu er einnig mælt fyrir um rafræna vöktun í höfnum, heimild til að veit afslætti af gjöldum vegna umhverfissjónarmiða og eldisgjald, þ.e. gjald sem tekið er fyrir eldisfisk í sjókvíum, þ.m.t. eldisseiði, sem umskipað er, lestaður er eða losaður í höfnum.

Rafræn vöktun

Sambandið leggur mikla áherslu á að lögfest verði heimild til rafrænnar vöktunar og miðlunar þeirra gagna til notenda hafna, í rauntíma, á opnu vefsvæði enda eru notendur hafna óskilgreindur hópur líkt og vegfarendur. Um mikilvægt öryggisatriði er að ræða svo notendur hafna geti fylgst með bæði sínum skipum og aðstæðum í höfnum hverju sinni. Rétt er að minna á að samkvæmt lögum nr. 50/2004, um siglingavernd er myndavélavöktun hluti af verndaráætlunum hafna. Að mati sambandsins er eðlilegt að í lok upptalningar á aðilum er heimilt er að miðla upplýsingum til komi skýrt fram að sú miðlun skuli vera í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Hafnir innan samevrópska flutninganetsins.

Samkvæmt frumvarpinu verður heimilt að kæra gjaldskrárákvarðanir hafna innan samevrópska flutninganetsins ásamt því sem auknar kröfur eru lagðar á þær hafnir um samráð við notendur. Er því um íþyngjandi ákvæði að ræða fyrir umræddar hafnir en erfitt er að meta áhrifin að fullu þar til ákvæðin hafa verið útfærð í reglugerð. Sambandið ítrekar mikilvægi þess að reglugerðin sé samin í samráði við viðkomandi hafnir þannig að útfærslan sé hagkvæm og einföld í framkvæmd. Mikilvægt er að þar komi skýrt fram hvernig samráð sé útfært og að það sé ekki of íþyngjandi fyrir umræddar hafnir. Einnig þarf að skilgreina skýrt í lögum sem og reglugerði að umrætt samráð taki eingöngu til þess hluta viðskiptavina sem tengjast því að höfn er skilgreind innan samevrópska flutninganetsins. Rétt er að minna á að einn hluti samevrópska flutninganetsins er hluti af flóknu regluverki Evrópusambandsins undir heitinu „Trans European Network“, sem tekur til ýmissa

þátta innviða þ.m.t. flutninga og hafna. Þessum innviðanetum fylgir almennt aðgangur að innviðasjóðum til innviðauppbýggingar, sem Ísland er ekki aðili að. Því kemur upp það álitaefni að ef verið er að innleiða regluverk samevrópska flutninganetsins á tiltekna íslenskar hafnir hvort ekki sé eðlilegt að því fylgi aðgangur að innviðasjóðum.

Í 3. mgr. 2. gr. kemur fram að ráðherra ákveði hvaða íslenskar hafnir falli undir samevrópska flutninganetið en ekki kemur fram hvaða skilyrði eigi að vera til staðar svo höfn falli undir þann flokk. Er rétt að vekja athygli á undanþáguákvæði reglugerðar nr. 352 frá 2017 um hafnir, en aðildarríki geta ákveðið að reglugerðin gildi ekki um hafnir við sjó sem staðsettar eru við ystu svæði samkvæmt 349. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins. Að mati sambandsins ætti að skoða alvarlega hvort ekki sé rétt að nýta þetta ákvæði.

Eldisgjald

Í 3. gr. frumvarpsins er fjallað um eldisgjald af eldisfiski í sjókvíum, þ.m.t. eldisseiði, sem umskipað er, lestaður er eða losaður í höfnum. Sambandið, Samtök sjávarútvegssveitarfélaga og Hafnasamband Íslands leggja mikla áherslu á að 3. gr. verði breytt og að aflagjald verði lagt á eldisfisk og eldisseiði en ekki umrætt eldisgjald. Samkvæmt e. lið 17. gr. hafnalaga skal greiða aflagjald af sjávarafurðum sem umskipað er, lestaðar eru eða losaðar í höfnum. Er í raun mun einfaldara og eðlilegra í framkvæmd að aflagjald sé lagt á allar sjávarafurðir hvort sem um er að ræða sjávarafra beint úr sjó eða eldisfisk í sjókvíum og eldisseiði enda ljóst að um sjávarafurðir er að ræða og að mörgu leyti sambærilega þjónustu hafna. Einnig er það betra út frá samkeppnissjónarmiðum að sjávarafurðir greiði sambærileg gjöld. Mikilvægt er að hafa í huga að þegar aflagjald var tekið upp á sínum tíma þótti það mikill kostur að greiðslur atvinnulífsins til hafna væru beintengdar heildaraflaverðmæti afla því það myndi búa til betri rekstraraðstæður þar sem aðstæður á markaði lækka aflagjald eða hækka eftir því markaðsverði. Engin rök hafa komið fram er styðja við að annars konar gjald eigi að vera til staðar fyrir eldisfisk og eldisseiði.

Lagt er til að e. liður 17. gr. hafnalaga verði svohljóðandi:

e. Aflagjald af sjávarafurðum, sem umskipað er, lestaðar eru eða losaðar í höfnum. Sé gjaldið innheimt skal það vera minnst 1,25% og mest 3% af heildaraflaverðmæti. Þó skal gjaldið vera minnst 0,70% af heildaraflaverðmæti frystra sjávarafurða. Sjávarafurðir eru sjávarafli, þ.e. sjávardýr önnur en spendýr, þ.m.t. skrápdýr, liðdýr og lindýr, eldisfiskur og eldisseiði, sem og matvæli sem eru unnin að öllu leyti eða að hluta úr sjávarafra. Hafnargjald samkvæmt þessum tölulíð skal standa undir kostnaði við byggja, reka, viðhalda og endurnýja viðlegumannvirki, dýpkanir og legu í höfn, aðstöðu við bryggjur og á hafnarbakka, hafnarbáta og hafnsögu þar sem það á við. Skipstjóra, útgerðarmanni og eiganda skips eða fiskeldisfyrirtæki ber að greiða til hafnar gjöld skv. a-, c-, d- og e-lið en móttakandi vöru sem kemur til hafnar og sendandi vöru sem flutt er úr höfn greiða gjöld skv. b-lið. Ef margir eiga vörur sem fluttar eru með sama skipi skal farmflytjandi sjá um innheimtu á gjöldum skv. b-lið hjá sendanda og móttakanda, eftir því sem við á, og standa höfn skil á þeim.

Þegar kemur að því að finna út magn og verðmæti eldisfisks er lagt til að nýttar séu upplýsingar sem nú þegar eru til hjá opinberum aðilum. Samkvæmt II. viðauka í drögum að reglugerð um fiskeldi ber rekstrarleyfishöfum að skila Matvælastofnun (MAST) skýrslu um starfsemi sína mánaðarlega. Í þeirri skýrslu skal koma fram slátrað magn; tegund, fjöldi og meðalþyngd fyrir hverja kví og fyrir hvert eldissvæði. Þá segir að framleiðslumagn miðast við framleiðslu slátraðra tonna af óslægðum eldisfiski úr kví. Á grundvelli framangreindra upplýsinga geta sveitarfélög miðað útreikninga aflagjalda við þær magntölur sem skilað er til MAST. Verðmæti sé síðan reiknað út frá meðalverði eldisfisks skv. Nasdaq vísitölu á þeim tíma sem eldisfiski er landað til vinnslu og/eða slátrunar í viðkomandi höfn og mælt er með því að miða við meðalverð eldisfisks við miðgengi Seðlabanka Íslands hverju sinni, þannig að mögulegar sveiflur sem verða í meðalverði eldisfisks skili sér inn í útreikning aflagjaldsins í hverjum mánuði.

Umhverfisafslættir

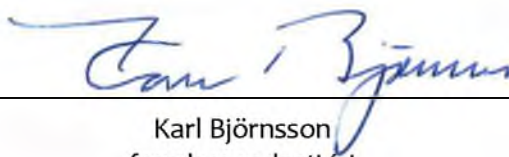
Nýtt tákvæði um umhverfisafslætti er í samræmi við óskir Hafnasambands Íslands. Mikilvægt er að bæta við ákvæðið að þar sem landtengingar eru til staðar í höfnum þá beri skipum sem geti tengst skylda að landtengjast.

Að lokum

Sambandið, Hafnasamband Íslands og Samtök sjávarútvegssveitarfélaga óska eftir að fá að fylgja umsögn þessari eftir á nefndarfundi.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri